

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon M. van Boheemen AD/STG	
Tbv Statenvergadering d.d	10-07-2023	Doorkiesnummer +31 235144628 boheemenm@noord-holland.nl	
Datum interim commissievergadering	19-06-2023	29 juni 2023	1 16
Onderwerp: Jaarstukken 2022			

De interim-commissie adviseert:

De voordracht Jaarstukken 2022 als bespreekstuk te agenderen voor de Statenvergadering van maandag 10 juli 2023.

3. A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022 – agendapunten 3a1 en 3a2 gevoegd behandelen

3.a.1 A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022

De door PS vastgestelde jaarstukken moeten, zoals dit is geregeld in de Provinciewet, uiterlijk 15 juli a.s. worden ingediend bij het ministerie. De besluitvorming staat gepland voor de Provinciale Statenvergadering op 10 juli 2023. Aan de interim-commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2022 te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden. De jaarrekening 2022 is ook aan de hand van het accountantsrapport behandeld in de Rekeningencommissie op 30 mei 2023. Het advies van de Rekeningencommissie is op 13 juni bij de stukken gevoegd. Het verslag van de Interim-commissie zal als advies aan Provinciale Staten worden gestuurd.

en

3.a.2 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2023

Het conceptverslag is besproken in de rekeningencommissie van 30 mei 2023 en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant. Dit is geen apart agendapunt maar het rapport kan worden betrokken bij de behandeling van de jaarstukken. In de jaarstukken 2022 legt het college verantwoording aflegt over het gevoerde beleid en het behaalde resultaat in het jaar 2022. De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2022 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Vanuit de afronding van de accountantscontrole waren nog twee tekstuele aanpassingen nodig in de jaarstukken. Bij de agenda is de geactualiseerde versie van de jaarstukken en de brief van GS daarover opgenomen.

De commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in

de jaarstukken 2022 met elkaar en de gedeputeerden te bespreken.

Eerste termijn commissie

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat er een positief resultaat is en de accountant grotendeels positief is in zijn verslag. In de rekeningencommissie is uitgebreid gesproken met de accountant over de aanbevelingen en hoe de organisatie deze aanbevelingen oppakt. Hij bedankt ook voor de uitgebreide beantwoording van de technische vragen.

Er is echter één punt dat hij specifiek wil benoemen, namelijk het plotselinge tekort aan liquide middelen. Hij vindt dit begrijpelijk, maar tegelijkertijd zorgwekkend. Hij ziet het als een belangrijke uitdaging voor de nieuwe coalitie en benadrukt dat de organisatie meer grip hierop moet krijgen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) is blij dat het voorstel van de partij om de brede basismonitor op te nemen in de P&C-cyclus en dus ook in de jaarrekening geleidelijk wordt doorgevoerd. Zij benadrukt dat de brede basismonitor nog enkele aanpassingen vereist, maar dat het een goede stap is om breder te kijken naar welvaart en welzijn van Noord-Holland dan alleen in financiële termen. Er moet echter nog gewerkt worden aan de effectindicatoren van de monitor en aan de programmabegroting, zodat deze meer in lijn komen met de verwachtingen en ambities. Over het algemeen zijn de jaarstukken boekhoudkundig en netjes, maar er is ruimte voor verbetering met betrekking tot de inhoudelijke verantwoording over de voortgang van doelen en ambities, evenals de definitie van kosten en baten.

Statenlid Kostić noemt vier onderwerpen die extra aandacht behoeven.

- Ten eerste dierenwelzijn, waarbij Statenlid Kostić aangeeft dat de provincie dierenwelzijn belangrijk vindt, maar er meer inzicht moet worden gegeven in de inzet van niet-dodelijke middelen en de bijbehorende financiële middelen en ambtelijke capaciteit.
- Provinciale Staten heeft het belang en de versterking van biodiversiteit al eerder erkend door onder andere de biodiversiteitscrisis uit te roepen. De provincie heeft ook de ambitie om de klimaat- en natuurcrisis in samen aan te pakken, maar een integrale reflectie op de vorderingen en het ontbreken van monitoring en reflectie op natuurinclusieve ontwikkelingen vanuit de Omgevingsvisie ontbreekt nog.
- Ten derde klimaat, waarbij zij vraagt of het provinciebestuur een doorgerekend plan kan presenteren om op koers te komen voor de reductie van broeikasemissies en of het verder uitwerken van een klimaatbegroting een motie van Provinciale Staten vereist.
- Tot slot vraagt Statenlid Kostić om inzicht in de voortgang van het realiseren van 50% lokaal eigendom van duurzame energieprojecten, zoals afgesproken in het klimaatakkoord en de RES'en.

Daarnaast benadrukt Statenlid Kostić het belang van het definiëren van kosten en baten in een breder perspectief, waarbij ook maatschappelijke baten worden meegenomen. Zij vraagt om deze informatie op te nemen in de jaarstukken of de P&C-cyclus, zodat er op basis van volledige informatie discussies kunnen plaatsvinden en er keuzes voor de toekomst gemaakt kunnen worden.

Statenlid Kostić refereert ook aan een aangenomen motie, waarin is gevraagd om meer inzicht te geven in de baten van het ecologisch- en klimaatbeleid, waarvan zij nog geen resultaten heeft gezien.

Mevrouw **Poot** (VVD) wijst erop dat de onderwerpen die Statenlid **Kostić** bespreekt ook behandeld worden in de programma's. Haar vraag is of Statenlid **Kostić** vindt dat de gestelde vragen in de hele jaarrekening terug moeten komen, of dat dit iets is wat op programmaniveau moet worden behandeld. Ze geeft aan dat ze zich kan voorstellen dat het laatste het geval is.

Statenlid **Kostić** (PvdD) reageert op de vraag en benadrukt twee punten. Ten eerste merkt ze op dat de indicatoren in de programmabegroting dringend moeten worden geüpdatet, zoals ook besproken in de rekeningencommissie. Ze gelooft dat een dergelijke update zal bijdragen aan het beter volgen en monitoren van zaken door Provinciale Staten. Ten tweede uit ze haar zorgen over het gebrek aan inzicht in de voortgang van de vastgestelde doelen en ambities, zoals dierenwelzijn, klimaat, biodiversiteit, de integrale aanpak daarvan, lokaal eigendom van duurzame projecten en de circulaire economie. Hoewel ze ziet dat de ambtelijke organisatie zich hiervoor inspant, blijft het voor haar en de andere Statenleden moeilijk om een duidelijk beeld te krijgen van de voortgang. Ze noemt het voorbeeld van de CO₂-impactanalyse van vorig jaar, die een indicatie gaf van de stand van zaken voor de klimaatdoelstellingen, maar waarvan het onduidelijk is hoe het wordt voortgezet. Statenlid **Kostić** benadrukt dat het ontbreken van instrumenten en inzicht zorgwekkend is en het moeilijk maakt om hun taken als Statenleden uit te voeren.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) dankt voor de uitgebreide beantwoording van de technische vragen voorafgaand aan de vergadering. Ze wijst erop dat de jaarrekening van 2022 een positief resultaat van 24 miljoen laat zien, maar benadrukt dat de realiteit heel anders is. In werkelijkheid is er namelijk 54 miljoen te veel uitgegeven. Het positieve bedrag in de resultaatbestemming komt voornamelijk doordat er meer uit de reserves is gehaald dan erin is gestopt. Helaas zullen deze voordelen van 24 miljoen snel verdwijnen, aangezien deze worden gecompenseerd door tekorten in 2023. Er is in de rekeningencommissie besproken dat in de afgelopen jaren bewust gekozen is om projecten te financieren uit de provinciale spaarpotten. Het probleem met spaarpotten is echter dat ze een bodem hebben, en die bodem komt nu in zicht. Het coalitieakkoord zou voor 26 miljoen worden gedekt uit de algemene reserve, maar dit kan niet eeuwig worden volgehouden. De liquiditeitspositie van de provincie lijdt hieronder en er moet geld worden geleend, wat zorgelijk is volgens mevrouw **Uiterwijk**. Ze is echter hoopvol dat de aanbevelingen van de accountant serieus zullen worden genomen en opgevolgd, op basis van het vertrouwen dat is ontstaan na de bespreking in de rekeningencommissie.

Wat betreft de jaarstukken zelf, vindt mevrouw **Uiterwijk** deze over het algemeen overzichtelijk. Ze merkt echter op dat de indicatoren vaak eenzijdig zijn gericht op de ambities van de coalitie, terwijl er andere aspecten zijn die zij graag zou willen zien. Ze noemt bijvoorbeeld een indicator als het aantal Noord-Hollanders dat hinder ondervindt van windturbines, maar deze informatie kon ze niet terugvinden. Ze pleit ervoor om de indicatoren breder te definiëren om een dynamischer beeld te krijgen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vraagt wat mevrouw **Uiterwijk** zelf voor ogen heeft en waar zij aan denkt bij een bredere benadering van de indicatoren.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) geeft aan dat een voorbeeld van een bredere benadering van indicatoren is om niet alleen te kijken naar de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie, maar ook naar de impact ervan op inwoners, zoals de hinder van windturbines in de buurt van woningen of het aantal mensen die binnen een straal van een bepaald aantal meter binnen een windturbine wonen. Ze noemt ook het gebrek aan informatie over overbelasting van het elektriciteitsnet. Mevrouw **Uiterwijk** benadrukt dat zij graag zou zien

dat ook onderwerpen waarop kritiek is of die minder steun hebben in het coalitiebeleid, worden opgenomen in de indicatoren.

Mevrouw Uiterwijk wijst vervolgens op bepaalde uitgaven in de jaarstukken, zoals 500.000 euro voor een circulair ambassadeur, een ketenaanjager circulaire bouw en een circulair bouwexpert. Ze noemt ook specifieke projecten, zoals "Groen In de buurt", een netwerkdiner over waterstof en een subsidie voor doorfietsroutes, waarvan het subsidiebedrag kan oplopen tot 90%.

Mevrouw Uiterwijk geeft aan dat er mogelijkheden zijn om de provincie draaiende te houden zonder in te teren op de reserves, maar wel met een lager niveau van 'hobby'-uitgaven. Ze benadrukt dat er politieke keuzes zijn gemaakt in zowel de begroting als de jaarrekening die niet overeenkomen met hun standpunten.

Mevrouw Uiterwijk vindt het belangrijk om de komende jaren naar een financieel beleid toe te werken waarin inkomsten en uitgaven in balans zijn en waarbij beleid niet incidenteel wordt verklaard om te kunnen putten uit de algemene reserve. Ze merkt op dat dit voor de jaarstukken van 2022 niet meer mogelijk is, maar dat de fractie hier later in de kaderbrief op terug zullen komen.

De heer **Heijnen** (CDA) deelt de mening dat niet alle investeringen zijn goedkeuring kunnen dragen. Hij vraagt mevrouw Uiterwijk of zij zich ervan bewust is dat het grootste deel van het interen op de reserves een gevolg is van projecten zoals de aanleg van de Westfrisiaweg of de realisatie van de hov-lijn in het Gooi. De heer Heijnen stelt de vraag of mevrouw Uiterwijk van mening is dat deze projecten niet hadden moeten plaatsvinden, omdat ze dan geen aanspraak hadden hoeven maken op de reserves.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) maakt een onderscheid tussen zaken die zij als kerntaken van de provincie beschouwen, zoals wegenonderhoud, waarvoor ze het gebruik van reserves gerechtvaardigd vinden en incidenteel beleid, dat de afgelopen jaren is gevoerd en waarvan de uitgaven voor klimaat, duurzaamheid en vitaal landelijk gebied opgelopen zijn tot 54 miljoen. Ze benadrukt dat deze zaken niet uit de reserves gedekt zouden moeten worden. Ze pleit voor een kritische evaluatie om te bepalen welke zaken wel en niet uit de reserves moeten worden gefinancierd. Ze benadrukt het belang van het voorkomen van problemen door dergelijk beleid incidenteel te financieren uit de reserves, omdat er binnen de lopende begroting vaak geen ruimte voor is.

De heer **Mülder** (D66) merkt op dat JA21 kritisch heeft gekeken naar de uitgaven en hoe deze verminderd kunnen worden om de begroting rond te krijgen. Hij vraagt echter of JA21 ook heeft gekeken naar de inkomsten en of er mogelijkheden zijn om meer uit bepaalde projecten te halen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) geeft aan dat ze tegen een verhoging van de opcenten is. Ze benadrukt dat de provincie zich moet concentreren op haar kerntaken en dat er bezuinigd moet worden op de huidige begroting, zodat de inwoners niet worden belast met hogere lasten om zaken zoals klimaat en duurzaamheid te financieren.

De heer **Mülder** (D66) sluit zich aan bij de punten die in het eerste deel zijn genoemd door de heer Heijnen en mevrouw Uiterwijk. Daarnaast adresseert de heer Mülder de volgende punten:

- De heer **Mülder** vraagt specifiek naar de acties die de gedeputeerde van plan is te nemen met betrekking tot de risico's in verband met de SiSa-regeling-verantwoording, zoals aangegeven door de accountant.
- Ook uit de heer **Mülder** zijn verrassing en bezorgdheid over het liquiditeitstekort en vraagt hij naar de oorzaken en mogelijke oplossingen hiervoor.
- Verder merkt hij op dat hij graag meer serieuze aandacht in de bestuurlijke antwoorden zou willen zien voor bepaalde problemen die in de accountantsverklaring zijn genoemd. Dit is belangrijk voor D66, aangezien de provincie een middenbestuur is die ook financieel toezicht houdt op andere bestuurslagen. D66 is van mening dat de provincie een gedegen begroting zouden moeten hebben en daaraan strengere eisen moet stellen.

De heer **Valk** (BBB) uit zijn tevredenheid over de uitgebreide jaarstukken en de beantwoording van de vragen, maar merkt op dat ze wel erg omvangrijk zijn, zoals ook aangegeven door de accountant. Het is de vraag of alle informatie die is opgenomen wel noodzakelijk is in accountantsrapporten.

Daarnaast maakt de BBB zich zorgen over de liquiditeitspositie en de problemen met aanbestedingen. De verklaring is dat er problemen zijn met het afstemmen van de codes die vanuit Brussel komen en vervolgens in de boekhoudsystemen moeten worden ingevoerd. Ze hopen op verbetering op dat gebied.

De heer **Deen** (PVV) uit zijn tevredenheid dat GS serieus omgaat met de kritische aanbevelingen van de accountant. Hij benadrukt dat de aanbeveling met betrekking tot de leesbaarheid van de jaarstukken een belangrijk aandachtspunt is.

Daarnaast bedankt de heer **Deen** de gedeputeerden voor het beantwoorden van de technische vragen. De PVV heeft nog een aanvullende vraag over de aangekochte hectare grond. Gedeputeerde Rommel noemde dat er zeven kooptransacties hebben plaatsgevonden. De vraag is om hoeveel landbouwgrond per perceel dat gaat.

Mevrouw **Poot** (VVD) is lovend over de jaarstukken en complimenteert zowel Gedeputeerde Staten als de ambtenaren voor hun goede voorbereiding en deze jaarstukken. De VVD heeft de volgende vragen en opmerkingen:

- Ze benoemt echter dat de jaarstukken door hun omvang minder toegankelijk zijn, wat jammer is omdat niet alleen Statenleden, maar ook inwoners toegang hebben tot deze stukken. Ze vraagt de gedeputeerde om met een voorstel te komen om de jaarrekening aantrekkelijker te maken voor inwoners, waarbij ook Statenleden betrokken kunnen worden.
- Daarna gaat mevrouw **Poot** in op de hogere onttrekkingen aan de reserves, het aantrekken van vreemd vermogen en de achteruitgang van de financieringspositie. Ze vraagt om meer inzicht in de beleidskeuzes die hebben geleid tot deze situatie en wanneer er expliciet is besloten om de financieringspositie te laten verslechteren. Ook vraagt ze naar de mogelijkheid van regelmatige rapportages over de liquiditeitspositie en de bijsturing die Provinciale Staten hierin kunnen doen. Ze pleit voor het verstevigen van de treasuryfunctie en vraagt wanneer hier verder over gesproken kan worden.

- Verder brengt mevrouw Poot de hoge schuldquote in 2023 ter sprake en vraagt naar de reden achter het planningsoptimisme in 2022 en welke maatregelen de gedeputeerde neemt om dit terug te brengen.
- De VVD wil ook weten wanneer de volgende evaluatie van de deelnemingen SolaRoad en Zeestad Beheer gepland staat.
- Tot slot maakt mevrouw Poot zich zorgen over de benodigde financiële middelen voor het onderhoud van wegen en bruggen. Ze vraagt of het geplande onderhoud voldoende rekening houdt met risico's en of er een mogelijk risico bestaat op grote tegenvallers in de komende jaren.

De heer **Klein** (ChristenUnie) is geïnteresseerd in de antwoorden op de vragen van de VVD, daarbij in ogenschouw nemende welke partijen betrokken waren bij de besluitvorming in voorgaande colleges. Hij benadrukt dat het ook belangrijk is te kijken welke mogelijkheden de provincie heeft om de inkomsten te verhogen. De ChristenUnie is tevreden over de financiële kant van de jaarstukken en bedankt Gedeputeerde Staten en de ambtenaren voor hun inzet. Er worden echter serieuze aanbevelingen gedaan door de accountant, met name over de naleving van aanbestedingsregels. De heer Klein wil op de hoogte worden gehouden van de opvolging van deze aanbevelingen.

De ChristenUnie is echter van mening dat de verwerking van de brede basismonitor nog onvoldoende is. Hoewel er pogingen worden gedaan om alle aspecten van brede welvaart te benoemen, functioneert het op dit moment niet als een sturingsinstrument. De cijfers zijn vaak verouderd en daardoor onbruikbaar. De heer Klein wijst erop dat de provincie zelf ook beschikt over actuelere informatie, zoals de productie van duurzame energie. Hij vraagt Gedeputeerde Staten of zij erkennen dat de cijfers van de brede welvaartmonitor op deze manier nauwelijks bruikbaar zijn en wat er nodig is om deze indicatoren beter te benutten en actueler te maken.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat, ondanks de omvang van de jaarrekening 2022, er 219 vragen zijn gesteld door collega-Statenleden, die op 148 pagina's zijn beantwoord. Ze geeft aan mogelijk geen goed inzicht te hebben gekregen, omdat 50PLUS geen verdiepende vragen heeft gesteld. Voor 50PLUS gaat het echter om een afgesloten periode waarover financiële ambtenaren in opdracht van de gedeputeerde duidelijkheid hebben verschaft en die de accountant heeft getoetst op doelmatigheid en rechtmatigheid. Ook de Rekeningencommissie heeft naar de stukken gekeken. Bovendien is er een meevaller. Voor 50plus hoeven de jaarstukken niet kloppend gemaakt te worden aan de begroting. Het gaat immers om indicatoren. Mevrouw Van der Helm stelt voor om in het vervolg de vragen in een informatieve bijeenkomst aan de gedeputeerde en haar ambtenaren te stellen, zodat dubbele vragen in één keer kunnen worden beantwoord en lastige vragen schriftelijk binnen een redelijke termijn kunnen worden behandeld. Ze zal een motie indienen en hoopt op steun van haar collega's.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) reageert op de opmerking van mevrouw Van der Helm en vraagt hoe zij de inrichting van de jaarrekening zou willen zien, aangezien de jaarrekening ook een verantwoording is van de begroting.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) benadrukt dat de begroting een vooruitblik is, terwijl de jaarstukken de werkelijkheid weergeven. Ze merkt op dat het onmogelijk is om de jaarstukken overeen te laten komen met de begroting; dit is 'boekhoudkundige vindingrijkheid'.

Mevrouw Van der Helm–Chandansingh merkt in het vervolg van haar bijdrage op dat het resultaat over 2022 een positief saldo van 24,6 miljoen euro laat zien, vergeleken met 21,7 miljoen euro daarvoor. 50PLUS wacht de antwoorden op de vragen die de andere fracties hierover hebben gesteld, af. De belangrijkste mutaties die hebben bijgedragen aan het verschil zijn toegelicht. Vanwege de verschillende crises landelijk, die invloed hebben gehad op provinciaal niveau, begrijpt ze dat er niet veel kon worden opgepakt. Ze mist echter wel meer aandacht voor het woningendossier na de coronacrisis. Ook noemt 50PLUS het tekort aan liquide middelen, waar ze de antwoorden op de vragen van het CDA en D66 op afwacht.

Commissielid **Korzelius** (GL) heeft de jaarstukken grondig doorgenomen en benadrukt de positieve punten, zoals de goede voorbereiding, solide financiële positie van de provincie en de voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording. Hij complimenteert het college en de accountant voor hun inzet en waardeert de discussie met de accountant tijdens de Rekeningencommissie.

Er zijn echter twee negatieve punten die opvallen:

- Ten eerste is er bezorgdheid over het inkoop- en aanbestedingsproces. Het college heeft verbetering beloofd. Het vraagstuk is niet uniek voor Noord-Holland en speelt in veel gemeenten en provincies vanwege de complexiteit van de regelgeving op dat gebied. Commissielid Korzélius is benieuwd naar de aanpak van het college in deze.
- Daarnaast wordt het einde van de reserveperiode genoemd. De provincie heeft gebruik gemaakt van reserves die zijn verkregen door de verkoop van energiebedrijven, maar nu moet er geld worden geleend en de treasuryfunctie worden versterkt. Eerdere vragen zijn hierover gesteld en de spreker kijkt uit naar de reactie van het college.
- GroenLinks is met name benieuwd naar de antwoorden op de vragen over de monitoring.
- Ook GroenLinks heeft technische vragen gesteld. Voor de grondwaterheffing pleit GroenLinks voor het verlagen van de drempel van 25.000 m³ voor grondwateronttrekking, drinkwaterbedrijven uitgezonderd, en een verhoging van de grondwaterheffing per kubieke meter, om het grondwatergebruik te beperken.

Statenlid **De Weerd** (Volt) bedankt voor de uitgebreide jaarstukken en benadrukt dat Volt zich inzet voor het versterken van vertrouwen tussen burger en overheid. Ze verwachten dat de jaarstukken laten zien of het college op koers ligt om de gestelde doelen, zoals de bouw van 84.000 woningen voor 2030, te behalen. De jaarstukken moeten dienen als een verantwoording aan Provinciale Staten over de inspanningen en de kosten die het college maakt.

Volt is blij om te zien dat de effectindicatoren en basismonitor per programma zijn opgenomen in de jaarstukken, wat helpt bij het monitoren van doelstellingen zoals nieuwbouwwoningen en plancapaciteit. Echter, de accountant geeft aan dat de leesbaarheid nog verbeterd kan worden. Andere partijen, zoals VVD, PVV en Partij voor de Dieren, uiten ook zorgen over de omvang en leesbaarheid van de jaarstukken. Daarom vraagt Volt aan het college om samen met Provinciale Staten een voorstel te doen om de leesbaarheid van de jaarstukken te verbeteren. Specifieke vragen die daarbij aan bod moeten komen zijn:

hoe definiëren GS en PS leesbaarheid, zien zij de jaarstukken als een instrument voor sturing, en wat is de rol van de brede basismonitor in de gehele jaarstukken?

Statenlid **Kostić** (PvdD) geeft aan dat het punt van haar fractie niet zozeer ging over de leesbaarheid, maar juist over het gebrek aan mogelijkheden om de provinciale ambities te monitoren en controleren op basis van de beschikbare informatie. Statenlid Kostić vraagt aan Volt of zij dit ook herkennen.

Statenlid **De Weerd** (Volt) herkent zich hierin.

Vervolgens brengt de spreker een inhoudelijk punt naar voren, namelijk de woningbouwopgave. Volt constateert dat, ondanks de inzet van Gedeputeerde Staten om de woningbouw te versnellen, de effectindicatoren een somber beeld laten zien. Het woningtekort blijft hoog, de plancapaciteit stagneert en de gemiddelde koopsom stijgt. Bovendien merkt hij op dat er sprake is van 2,5 miljoen onderbesteding. Hij vraagt wanneer Gedeputeerde Staten hiervan op de hoogte waren en welke stappen ze hebben genomen om hier verandering in te brengen.

Daarnaast sluit Volt zich aan bij de zorgen van andere partijen over de liquiditeitspositie en de gebrekkige naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) uit haar zorg over de onvervulde vacatures bij de provincie, terwijl de ambities van de provincie hoog zijn. Ze stelt verschillende vragen: zijn de moeilijk te vervullen vacatures over de hele breedte verdeeld of zijn ze meer specifiek voor bijvoorbeeld financieel of technisch personeel; welke programma's raken in het gedrang; wat doet de provincie eraan om tot een goede invulling te komen? De PvdA wil graag op de hoogte worden gehouden van de ontwikkeling van de bezetting.

Daarnaast brengt mevrouw Ten Ham het project "De kop werkt!" ter sprake, dat gericht is op het stimuleren van de bedrijvigheid in de Kop van Noord-Holland. Ze uit haar zorgen over de 12,2 miljoen minder bestedingen dan verwacht in 2022 en vraagt naar de oorzaak hiervan. Ze merkt op dat de website van het project niet beschikbaar is en vraagt naar de reden daarvan.

De **voorzitter** constateert dat de eerste termijn vanuit de commissie is afgerond en schorst de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing 14.34 tot 14.47 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de inbreng vanuit de commissie in eerste termijn.

Als eerste begint zij met een onderwerp wat door een aantal commissieleden is benoemd: het verbeteren van de indicatoren. De gedeputeerde legt uit dat de provincie een planning- en controlcyclus heeft met een begroting en jaarstukken. Ze benadrukt echter dat niet alles wat de provincie doet gemakkelijk meetbaar is. Ze gaf het voorbeeld van een doelstelling voor het plaatsen van bushokjes, waarbij het aantal

gerealiseerde bushokjes aan het einde van het jaar kan worden geteld. Het is gemakkelijk zo'n doelstelling als indicator op te nemen. Echter, veel van de provinciale doelen zijn niet zo concreet, omdat die zich richten op maatschappelijke veranderingen en het stimuleren van diverse zaken, waarbij het lastig is om daar een indicator op te zetten. Om toch een beeld hierbij te krijgen, is er de brede basismonitor geïntroduceerd, die jaarlijks wordt gepubliceerd en een trendbeeld geeft. Hoewel de brede basismonitor naast de jaarrekening wordt gelegd, blijft het nog steeds een trendbeeld. Gedeputeerde Kocken merkte op dat het praktisch onmogelijk is om met de beschikbare gegevens, die afkomstig zijn van andere bronnen, alle ambities precies te meten en te koppelen aan de eigen doelstellingen. De gedeputeerde is echter bereid om te kijken naar ontbrekende indicatoren of indicatoren die niet langer relevant zijn. Ze staat open voor voorstellen op dit gebied. Gedeputeerde Kocken erkende dat het lezen van de jaarstukken om te bepalen of alle gestelde ambities daadwerkelijk zijn bereikt, zijn beperkingen heeft. De gedeputeerde is van mening dat er al aanzienlijke inspanningen worden geleverd om de jaarstukken inzichtelijker te maken en dat de geïncorporeerde indicatoren een verbetering zijn ten opzichte van eerdere methoden. Ze benadrukt echter dat de verwachtingen over sluitende en nauwkeurig afgestemde metingen realistisch moeten blijven, omdat de provincie afhankelijk is van de beschikbare gegevens van externe bronnen. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat veel van de doelen beter te vinden zijn in de documenten in de betreffende portefeuille, en niet specifiek in de jaarstukken. Er moet een balans zijn, enerzijds is er een behoefte aan meer informatie, maar er moet ook rekening worden gehouden met de omvang van het document. Het is niet mogelijk om alle mogelijke vragen daarin te beantwoorden.

Gedeputeerde Kocken bespreekt de suggestie van mevrouw Poot om met een voorstel te komen om de leesbaarheid van de jaarstukken te verbeteren. De gedeputeerde noemt het "in één oogopslag" overzicht als een hulpmiddel, maar benadrukt dat de digitale weergave van het stuk ook erg behulpzaam is. Gedeputeerde Kocken legt uit dat op de website kan worden doorgeklikt naar specifieke informatie waar mensen in geïnteresseerd zijn. Ze hoopt dat verbeteringen op deze website een grotere groep geïnteresseerden toch kunnen bedienen. Ze erkent dat jaarstukken meestal voor de fijnproevers zijn en dat het niet haalbaar is dat iedereen in Noord-Holland deze stukken leest om te weten wat het provinciebestuur voor hen doet. Ze legt de verantwoordelijkheid voor verdere verbeteringen bij de commissieleden en staat open voor suggesties, maar geeft aan geen groot plan te zullen presenteren. Ze gelooft dat de digitale weergave al een grote stap vooruit is en wil kijken of dit ertoe leidt dat meer mensen de jaarstukken zullen lezen en ook begrijpen.

Gedeputeerde Kocken bespreekt de zorgen die zijn geuit over het plotselinge tekort aan liquide middelen. Ze erkent dat dit niet onverwacht was, maar wel eerder kwam dan verwacht. Dit heeft te maken met subsidies die eerder verstrekt moeten worden en projecten die eerder doorgaan dan gepland. Ze benadrukt dat er nu meer aandacht moet worden besteed aan de planning en afstemming van deze financiële zaken. Dit heeft de volle aandacht en binnenkort ontvangen de Staten ook een brief over de treasuryfunctie, die hierdoor relevanter is geworden. Gedeputeerde Kocken verwacht dat ze binnenkort weer up-to-date zullen zijn, maar merkt op dat er in de toekomst mogelijk nog meer aandacht aan besteed moet worden. Het instellen van de treasuryfunctie is momenteel een prioriteit om de subsidies en betalingen goed te monitoren, aangezien deze allemaal uit hetzelfde potje worden gefinancierd. Zolang der voldoende liquide middelen zijn, is er geen groot probleem, maar nu de reserves van liquide middelen kleiner zijn geworden, is daar meer aandacht voor nodig.

Mevrouw **Poot** (VVD) benadrukt dat het lenen op zichzelf niet het probleem is, omdat ze begrijpt dat dit soms nodig is. Haar zorg ligt echter bij het feit dat het tekort aan liquide middelen enigszins onverwacht kwam. Dit roept bij haar de vraag op of er nog andere verrassingen in de financiële situatie te verwachten zijn.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de provincie zich inspant om te proberen alle risico's en de timing ervan in kaart te brengen. Ze hadden verwacht dat de vraag naar liquide middelen rond de zomer zou komen, maar het gebeurde al in april. Ze waren echter al een jaar geleden op de hoogte dat deze situatie mogelijk zou kunnen ontstaan. Dit is inherent aan een grote organisatie met veel geldstromen. De situatie had ook anders uit kunnen pakken en dan zou er waarschijnlijk weinig aandacht aan zijn besteed.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of Provinciale Staten destijds ook op de hoogte zijn gesteld dat de liquiditeitspositie onder druk zou komen te staan. De gedeputeerde gaf aan dat ze het een jaar geleden al wisten.

Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dit. De Staten worden over dergelijke grote zaken altijd geïnformeerd.

De gedeputeerde erkent dat JA21 terecht opmerkt dat sommige uitgaven als incidentele posten zijn behandeld en gedekt zijn uit reserves. Ze geeft aan dat dit deels te wijten is aan situaties waarin taken oorspronkelijk als incidenteel werden beschouwd, maar later uitgroeien tot structurele taken met bijbehorende structurele lasten en dekking. Dit is inderdaad iets waar de provincie zich rekenschap van moet geven.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat naar aanleiding van de SiSa (Single Information Single Audit) er inspanningen worden geleverd om intern de kennis te verbreden, zodat de provincie beter voorbereid is. Daarnaast wil ze samen met het Rijk nadenken over de vormgeving van regelingen, zodat er aan de voorkant al meer sturing mogelijk is. Op deze manier wil de provincie zich aanpassen aan een nieuwe realiteit, waarin er sprake is van verschillende instrumenten. De SiSa-regeling zal de komende tijd dan ook de nodige aandacht vragen.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat de provincie gedegen jaarstukken heeft, maar dat er altijd ruimte is voor verbetering. Ze benadrukt dat het belangrijk is om te weten hoe goed de jaarstukken zijn en of er nog ruimte is voor verbetering. Ze merkt op dat ze graag een tien zouden willen behalen, maar dat een acht, zoals volgens de accountant, ook al een goede score is. Ze erkent dat er altijd verbetermogelijkheden zijn en dat ze de aanbevelingen graag meenemen en ermee aan de slag gaan. Ze geeft echter aan dat zelfs als ze dit jaar de aanbevelingen goed oppakken, er volgend jaar waarschijnlijk nog steeds aanbevelingen zullen zijn.

De heer **Mülder** (D66) noemt de volgende punten:

- De heer Mülder verwijst naar het antwoord van de accountant over de specialistische kennis rondom SiSa. De accountant gaf aan dat het niet de oplossing is om deze kennis breed in de hele organisatie te verspreiden. De heer Mülder vraagt om hier aandacht aan te besteden.
- Daarnaast brengt de heer Mülder naar voren dat hij niet heeft gevraagd of de jaarstukken goed zijn, maar dat hij zich afvraagt of er niet een stap extra gezet moet worden, met name wat betreft de liquiditeit. Hij stelt voor om niet alleen te streven naar een acht, maar om

standaard naar een negen te streven, omdat de provincie ook belast is met bestuurlijk en financieel toezicht op andere gremia.

Gedeputeerde **Kocken** benadrukt nogmaals dat streven naar een negen prima is. Haar opmerking dat de accountant een acht gaf, was niet zozeer bedoeld om zichzelf op de borst te kloppen, maar eerder om de provincie te vergelijken met de benchmark en om iedereen gerust te stellen. Wat betreft de liquiditeit is het streven naar een negen in principe wel wenselijk. Dit betekent echter niet dat er niet geleend moet worden, maar dat er een goed beleid moet worden gevoerd en dat de treasuryfunctie op orde moet zijn. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat hier al aan gewerkt wordt en dat de Statenleden hierover geïnformeerd zullen worden. Zij erkent ook het belang van het naleven van een voorbeeldrol en het op orde hebben van de eigen zaken, aangezien zij ook toezicht moeten houden.

De motie die 50PLUS heeft aangekondigd, is op zich prima. De gedeputeerde begrijpt dat het voor sommige mensen de eerste keer is dat ze naar deze stukken kijken en dat er dan veel vragen kunnen zijn, waarvan op sommige vragen ergens anders het antwoord te vinden is of die mogelijk niet strikt relevant voor de jaarstukken zijn. De gedeputeerde vindt het belangrijk om te zoeken naar manieren om iedereen snel op dezelfde pagina te krijgen als er breed in de Staten onduidelijkheden zijn.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat er veel vragen zijn gesteld en dat sommige vragen ook meerdere keren zijn gesteld. De spreker is ook voor zichzelf op zoek naar een middel wat werkt en stelt voor om een informatieve bijeenkomst te organiseren als een middel om efficiënter met de vragen om te gaan. Ze vraagt ook naar de mening van haar collega's hierover.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze het aan de Staten overlaat om al dan niet in discussie te gaan over het voorstel van mevrouw Van der Helm. Ze geeft aan dat verbeteringen op dit gebied altijd wenselijk zijn en dat als er ideeën zijn om de commissie of de Staten beter voor te bereiden op de financiële stukken, dit altijd een positieve ontwikkeling zou zijn.

Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag van GroenLinks over inkoop en aanbesteding. Ze benadrukt dat het probleem niet alleen bij hen speelt, maar ook bij andere overheden. Om hier meer grip op te krijgen, zal de provincie gedurende het jaar meer spendanalyses uitvoeren.

Vervolgens bespreekt gedeputeerde Kocken de vraag over de grondwaterheffing en stelt dat het antwoord te vinden is in de technische vragen. Als het antwoord niet voldoende bevredigend is, suggereert ze dat dit meer een discussie is die binnen de Staten of de commissie gevoerd moet worden.

Commissielid **Korzelius** (GL) geeft aan dat het antwoord was dat de perceptiekosten om de grens te verlagen nogal hoog zijn. Hij suggereert echter dat als de grondslag voor de grondwaterheffing wordt verhoogd, het probleem veel minder zou zijn.

Gedeputeerde **Kocken** had de vraag niet op deze manier opgevat en zal kijken of zij hier in tweede termijn meer over kan zeggen.

Gedeputeerde Kocken reageert tot slot op de vragen van de Partij van de Arbeid over onvervulde vacatures. Ze geeft aan dat dit probleem niet alleen speelt bij de provincie, maar op dit moment ook bij

veel andere werkgevers. Ze verzoekt de PvdA om de vragen per e-mail aan haar door te sturen, zodat ze schriftelijk gedetailleerd antwoord kan geven. Ze benadrukt dat de provincie veel inzet toont om de vacatures in te vullen, omdat alle taken moeten worden uitgevoerd en er geen ruimte is om zaken te laten liggen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) heeft nog enkele openstaande vragen, maar stelt deze bij voorkeur niet nogmaals, omdat dit van de spreektijd af gaat.

Gedeputeerde **Kocken** heeft de perceptie dat zij de vragen heeft beantwoord. De gedeputeerde legt uit dat de trendmonitor niet bedoeld is als een meting om te zien of de doelen bereikt zijn, en dat het invoeren van indicatoren niet met dat doel is gebeurd. Ze merkt op dat de provincie voor het verkrijgen van specifieke getallen en gegevens afhankelijk is van andere instanties en dat deze niet altijd up-to-date zijn op het moment dat erom gevraagd wordt. Ze adviseert het commissielid om voor informatie over natuur te kijken naar de portefeuille Natuur en voor de financiële afwikkeling naar de jaarstukken.

Statenlid **Kostić** (PvdD) heeft onbeantwoorde vragen over de klimaatbegroting. Zij benadrukt dat, hoewel de brede basismonitor geen sturingselement is, het wel een trend aangeeft. Het college heeft aangegeven dit mee te nemen in het beleid. Statenlid **Kostić** vraagt of er een manier is voor de Staten om te controleren hoever de provincie is gevorderd met de ambitieuze doelen op het gebied van klimaat en biodiversiteit. Zij heeft meerdere vragen gesteld, maar heeft nog geen idee hoe zij hierop kan controleren en vraagt om verduidelijking.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat de jaarstukken niet de juiste plek zijn om de voortgang van doelen op het gebied van klimaat en biodiversiteit in te noemen. Ze begrijpt dat het teleurstellend kan zijn. De gedeputeerde benadrukt dat sommige doelen en metingen niet altijd gelijktijdig worden uitgevoerd. Ze geeft aan dat er onderzoek en tijd nodig is voor bepaalde onderwerpen, wat niet parallel loopt aan de uitvoering. De gedeputeerde wijst op het uitgevoerde CO₂-onderzoek als voorbeeld van dergelijke complexe metingen. Ze stelt dat het incorporeren van dergelijke niet-financiële informatie in alle beleidsterreinen in de jaarstukken moeilijk is en dat er grenzen zijn aan wat er in de jaarstukken wordt opgenomen. Ze gelooft dat er nu een evenwicht is gevonden in de hoeveelheid niet-financiële informatie die in de jaarstukken is opgenomen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) benadrukt dat jaarstukken bedoeld zijn als een terugblik om het ingevoerde beleid te evalueren en te kijken welke veranderingen er nodig zijn richting de kaderbrief. Ze begrijpt dat niet alles direct inzichtelijk kan worden gemaakt. Ze is blij met de CO₂-analyse, maar vraagt zich af of het mogelijk is om ook naar andere ambities op het gebied van klimaat te kijken en dit geleidelijk aan steeds beter op te nemen in de jaarstukken. Als volksvertegenwoordiger mist ze de informatie om de gedeputeerde bij te kunnen sturen.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat het lastig is om vooruit te lopen op de vraag of de CO₂-impactanalyse herhaald zal worden, aangezien dit nog afhangt van onderhandelingen voor de nieuwe coalitie. Er worden nieuwe kaders opgesteld en de gedeputeerde kan daar op dit moment niet op vooruitlopen. Ze benadrukt dat ze momenteel niet meer kan doen dan aangeven dat dit de huidige stand van zaken is. Ze kan geen grote aanvullingen geven als ze niet kan inschatten of het nieuwe college dezelfde richting op gaat.

Gedeputeerde Kocken reageert vervolgens op de vragen van de VVD over de beleidskeuzes die in de afgelopen vijftien jaar zijn en hoe de provincie in de huidige situatie terecht is gekomen. De gedeputeerde noemt dat er gedurende lange tijd is gekozen om verschillende bestuursambities uit reserves te financieren en dus de lasten voor de burgers niet te verzwaren. Ze geeft aan dat het inderdaad een juiste constatering is van JA21 dat reserves op een gegeven moment opraken als ze niet worden aangevuld. Ze benadrukt dat het belangrijk is om naar het geheel te kijken en wijst op de verantwoordelijkheid van het hele bestuur, inclusief de Statenleden die gedurende die periode mede de keuzes hebben bepaald. Er zijn bijvoorbeeld infrastructuurprojecten en investeringen in Pallas geweest die aanzienlijke bedragen hebben gekost.

Mevrouw **Poot** (VVD) heeft niet gezegd dat de lasten voor de burgers verhoogd hadden moeten worden.

Gedeputeerde **Kocken** merkt op dat de consequentie van het hebben van ambities, die geld kosten, betekent dat er ergens geld vandaan moet komen. Ze legt uit dat er twee opties zijn: ofwel het verkrijgen van extra financiering om aan de ambities te voldoen, ofwel het verlagen van de ambities zodat er geen extra geld nodig is.

Mevrouw **Poot** (VVD) merkt op dat ze het in ieder geval weer met elkaar eens zijn op dat gebied.

De overige onbeantwoorde vragen gingen over het advies van de accountant met betrekking tot rapportages over de liquiditeitsprognose en liquiditeitspositie. Specifiek wilden ze weten wanneer ze deze informatie kunnen ontvangen. Daarnaast werd er gevraagd naar de reden voor het planningsoptimisme in de schuldquote in 2022 en welke maatregelen er worden genomen om dit planningsoptimisme te verminderen.

Gedeputeerde **Kocken** geeft ten aanzien van de aanpak van planningsoptimisme aan dat er voortdurend lessen worden getrokken uit eerdere ervaringen. Ambtenaren op financiën evalueren en optimaliseren processen, waaronder het bijstellen van planningsoptimisme. Dit geldt ook voor de schuldquote, waarbij geleerd wordt van eerdere situaties om toekomstige verrassingen te voorkomen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) haakt aan op de discussie tussen Statenlid Kostić en gedeputeerde Kocken. De heer Klein begrijpt dat er een balans moet worden gevonden tussen het opnemen van details in de jaarstukken en de moeite die het kost om deze gegevens te verkrijgen. Hij merkt op dat de cijfers momenteel tot 2018 lopen en dat het wenselijk is om een verbeterslag te maken zonder dat er een eigen CBS wordt opgericht. Hij benadrukt dat er al veel middelen beschikbaar zijn, zoals ambtenaren en computersystemen, om de financiële uitgaven nauwkeurig te registreren. Daarom is het volgens hem niet vreemd dat er ook wordt gestreefd naar nauwkeurige gegevens op andere gebieden, als deze beschikbaar zijn.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze het niet vreemd vindt dat er behoefte is aan nauwkeurige en up-to-date gegevens. Ze probeert echter wel de verwachtingen te temperen en wijst erop dat de brede basismonitor jaarlijks wordt bijgewerkt, maar niet alle indicatoren hebben een jaarlijkse update. In gevallen waar er geen recente gegevens beschikbaar zijn, is de keuze om de indicator op te nemen of te

verwijderen. Ze benadrukt dat het opnemen van indicatoren, zelfs als de gegevens iets achterlopen, nog steeds een beter beeld geeft – er is dan een trend zichtbaar – dan helemaal geen informatie.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) uit haar verwarring over de ogenschijnlijk tegenstrijdige opmerkingen van gedeputeerde Kocken over nieuwe indicatoren. Aan het begin hoorde ze de gedeputeerde zeggen dat nieuwe indicatoren mogelijk zouden moeten zijn, maar later hoorde ze dat het toch niet mogelijk is. Dit zorgt voor verwarring, vooral omdat de gedeputeerde aan het einde betoogt dat de ambtenaren hun best doen om zaken duidelijk te maken voor de Statenleden. Mevrouw Van der Helm verwacht dan ook meer inspanning van de gedeputeerde als het gaat om nieuwe indicatoren, zelfs als het lastig is en meer tijd kost.

Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat ze openstaat voor nieuwe indicatoren, maar benadrukt dat deze indicatoren wel beschikbaar moeten zijn. Als er een specifieke indicator ontbreekt en deze informatie gemakkelijk verkrijgbaar is, kan deze worden opgenomen. Echter, als er gevraagd wordt naar informatie die niet regelmatig wordt bijgehouden of waar geen indicator voor is, wordt het moeilijker om deze in de financiële stukken op te nemen. Dit was het kernpunt van de discussie tussen Statenlid Kostić en de gedeputeerde, waarbij het ging om informatie die niet altijd up-to-date is en daarom niet direct gekoppeld kan worden aan de financiële stukken.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) vraagt of het mogelijk is om de benodigde informatie te verkrijgen en nieuwe indicatoren te ontwikkelen, zelfs als dit enige tijd in beslag neemt. Ze merkt op dat ze geen antwoord heeft gekregen op dit specifieke aspect van haar vraag en dat dit eigenlijk haar hoofddoel was.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat het afhangt van de specifieke situatie. Ze benadrukt dat het laten uitvoeren van de CO₂-impactanalyse door een extern bureau al aanzienlijk veel werk was. Het toevoegen van nieuwe indicatoren vereist zorgvuldige afweging en besluitvorming. Op dit moment heeft het ambtenarenapparaat de informatie niet direct beschikbaar en kan het niet zomaar worden gedeeld. Als de Staten het besluit nemen om nieuwe indicatoren toe te voegen, zal de gedeputeerde deze opdracht uitvoeren.

Gedeputeerde **Zaal** beantwoordt de vragen over het programma "De kop werkt!". Ze legt uit dat de website niet meer beschikbaar is, omdat het programma op 1 januari 2021 is beëindigd en per 1 januari 2022 niet meer bestaat. Een groot deel van de middelen, 12 miljoen, bleek nog niet te zijn uitgegeven. Een deel daarvan is gereserveerd voor projecten op het gebied van havens en mobiliteit, die een langere looptijd hebben en nu worden gefinancierd vanuit de reserves voor havens en mobiliteit. Een kleiner deel, ongeveer 1 à 1,5 miljoen, is teruggekomen bij de algemene middelen, omdat er geen geschikte projecten werden gevonden voor De Kop. Ze verwijst naar een eerder gestuurde brief met meer gedetailleerde informatie over de onderbesteding. Hoewel het programma is beëindigd, worden sommige projecten nog steeds uitgevoerd vanuit de portefeuilles havens en mobiliteit.

Gedeputeerde **Loggen** krijgt de gelegenheid tot een reactie op de commissie in eerste termijn.

Gedeputeerde Loggen begint met het bespreken van de deelnemingen, met name Zeestad. Gedeputeerde Loggen vertegenwoordigt de provincie in deze. Op verzoek van de gemeente Den Helder heeft de provincie een verlenging tot tot 2024 afgesproken. Daarmee zou deze deelneming in principe aflopen, tenzij er een nieuwe hulpvraag komt. Er zal dan opnieuw inhoudelijk worden bekeken of en hoe de provincie zal deelnemen.

De vragen over het niet opnemen van bepaalde zaken in de jaarrekening zijn al beantwoord door gedeputeerde Kocken, waarbij de gedeputeerde ook benadrukt dat niet alles wat niet direct een financiële vertaling heeft, wordt opgenomen en dat er andere programma's en documenten zijn waarin dit wordt weergegeven.

De voortgang en plancapaciteit van woningbouw zijn te vinden in de jaarlijks uitgebrachte monitor plancapaciteit, die apart wordt besproken in de commissie. Gedeputeerde Loggen wijst erop dat de hoogste productie ooit op het gebied van woningbouw juist in de periode na corona heeft plaatsgevonden. Vervolgens legt gedeputeerde Loggen uit dat de gemeenten de primaire verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering- hoe en wanneer er wordt gebouwd - en de provincie bepaalt waar er wordt gebouwd.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vult aan dat zij op een vriendelijke manier duidelijk heeft proberen te maken dat er na twee jaar van corona meer ambitie had kunnen zijn in het betreffende dossier, waar de urgentie hoog is. Ze benadrukt dat ze niet heeft gezegd dat er helemaal geen actie is ondernomen, maar dat de ambitie in haar ogen onvoldoende is.

Gedeputeerde **Loggen** merkt op dat hij het niet eens is met de constatering dat er niet genoeg ambitie zou zijn in het woningbouwdossier. Hij wijst erop dat er juist de hoogste realisatie in jaren is behaald, dankzij de samenwerking met alle gemeenten in Noord-Holland. Daarnaast verwijst hij naar het Masterplan Wonen, dat een breder instrumentarium biedt om verder te gaan dan de huidige rol van de provincie. Hij laat weten dat het aan de nieuwe Staten is om hierover te discussiëren. De gedeputeerde deelt niet de mening dat er een gebrek aan ambitie is, ook al wordt dit vriendelijk gesteld.

Gedeputeerde Loggen geeft vervolgens aan dat de presentatie van de onderbesteding en prestaties plaatsvindt in de monitor plancapaciteit, omdat dit de relevante plek is en niet in de jaarrekening. Hij legt uit dat de jaarrekening vroeger zeer uitgebreid was en veel tijd in beslag nam voor bespreking, maar dat er nu gekozen is voor een andere aanpak.

De 2,5 miljoen onderbesteding in Amsterdam wordt verklaard door factoren zoals stikstof en andere belemmeringen die het tempo van de projecten hebben vertraagd. Er wordt verwacht dat er in de komende jaren een inhaalslag zal plaatsvinden en dat het geld alsnog uitgekeerd moet worden.

Ten slotte merkt Gedeputeerde Loggen op dat er een terugkerende discussie is tussen de GroenLinks-fractie en de portefeuillehouder Water over de grondwaterheffing. Hij benadrukt dat deze heffing niet ongelimiteerd bestemd kan worden voor andere doeleinden vanwege de rechtmatigheid ervan. Hij verwacht dat er in het nieuwe coalitieakkoord een paragraaf zal worden gewijd aan dit onderwerp, waarbij de input van GroenLinks belangrijk zal zijn. Als dit niet het geval is, verwacht hij dat de nieuwe portefeuillehouder Water opnieuw de discussie daarover zal aangaan.

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) benoemt in de tweede termijn de volgende punten:

- Mevrouw Uiterwijk geeft aan dat de indicatoren voornamelijk een trendbeeld geven en dat er meer informatie nodig is over wat er daadwerkelijk bereikt is. Ze overweegt om hierover een motie in te dienen in de Provinciale Statenvergadering.
- Wat betreft de liquiditeitsprognose, merkt mevrouw Uiterwijk op dat de Staten hierover geïnformeerd zijn. Het ontstane tekort is minder onverwacht, maar JA21 is van mening dat de aanpassing van het treasurybeleid eerder had moeten plaatsvinden in anticipatie op het aantrekken van vreemd vermogen.
- JA21 bespreekt ook de discussie over beleid dat aanvankelijk incidenteel is, maar op den duur mogelijk structureel wordt, waardoor het niet langer uit de reserves gedekt kan worden. Ze waarschuwt ervoor dat dit boekhoudkundig niet is toegestaan en dat men moet voorkomen dat er te vaak op deze manier naar incidenteel beleid wordt gekeken.
- Tot slot verwijst mevrouw Uiterwijk naar het verzoek van 50PLUS om te reageren op hun voorgenomen motie. Ze geeft aan dat zij en haar fractie de voorkeur geven aan schriftelijke antwoorden, omdat dit hen de gelegenheid geeft om de antwoorden rustig te bestuderen en terug te lezen. Ze pleiten niet voor een fysieke sessie waar mondeling vragen kunnen worden gesteld, omdat het moeilijker is om de antwoorden te verwerken en mee te nemen.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) bedankt de gedeputeerden voor hun uitgebreide antwoorden. Ze geeft aan dat ze een vraag aan haar collega's heeft voorgelegd en het leuk zou vinden als zij daar ook hun mening over geven. Ze betreurt de reactie van de collega van JA21. Mevrouw Van der Helm benadrukt dat ze alle gestelde vragen zorgvuldig heeft doorgenomen en veel dubbele vragen heeft opgemerkt. Ze vindt het belangrijk dat de tijd efficiënt wordt besteed. Mevrouw Van der Helm wil graag horen hoe de andere collega's hierover denken.

De **voorzitter** stelt vast dat er vanuit de commissie geen behoefte is hierop te reageren.

De voorzitter stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken. De Jaarstukken 2022 zullen als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023.